

HRVATSKI *glasnik*

Godina XIX, broj 6

5. veljače 2009.

cijena 100 Ft

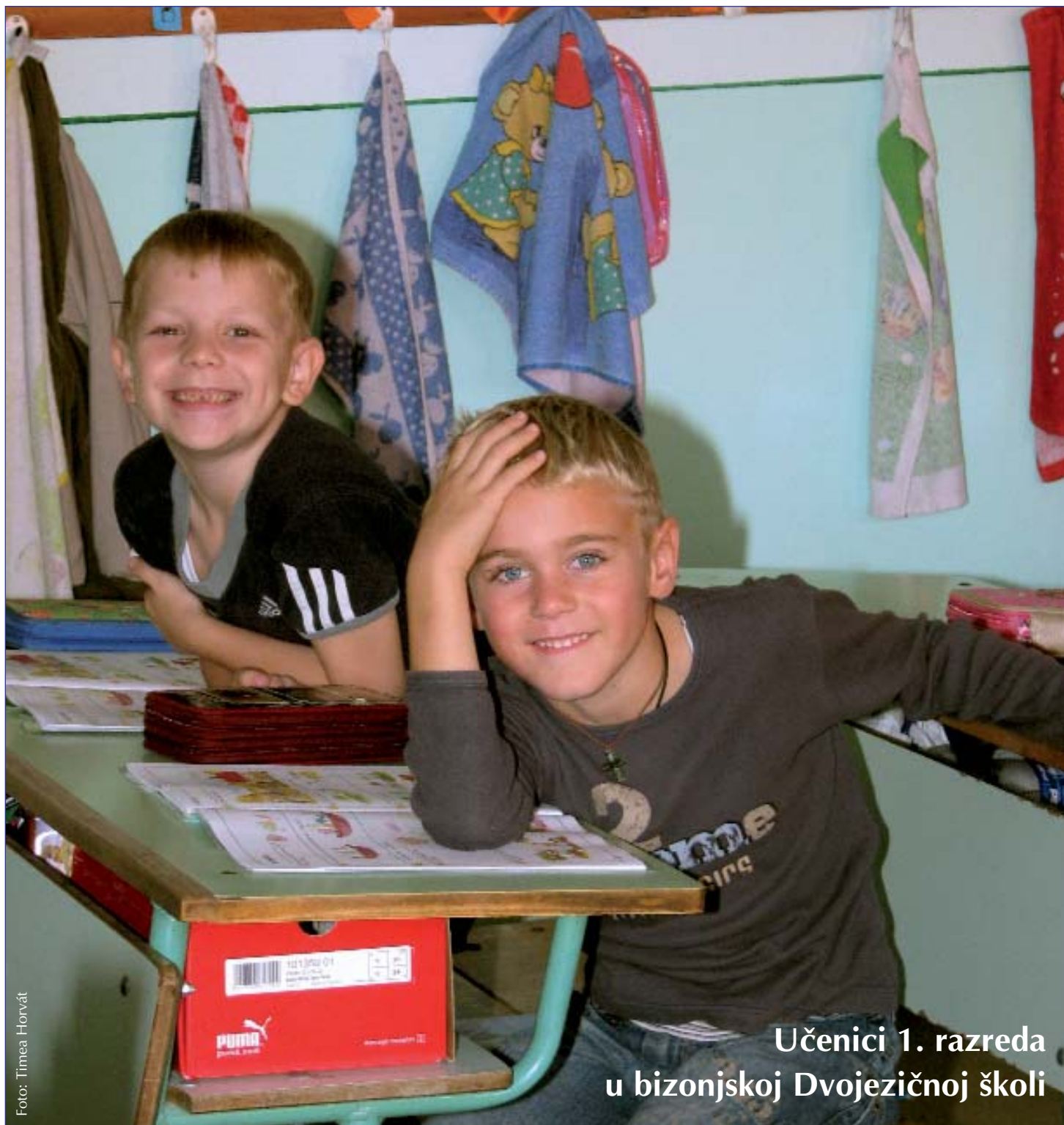

Foto: Timea Horvát

Učenci 1. razreda
u bizonjskoj Dvojezičnoj školi

Komentar

Zabava i ples da, a svijest i jezik?

Najposjećenije i najomiljenije godišnje priredbe u Bačkoj, pa i u drugim regijama, pokladne zabave, poznatije kao prela i balovi, ovih su tjedana u punom zamahu. Naš se narod od naselja do naselja, od najmlađih do najstarijih, okuplja na tradicionalnim zabavama, veseli se uz tamburu, ples i pjesmu. Čak i u onima gdje obitava malobrojna hrvatska (bunjevačka, šokačka, racka) zajednica, zna se okupiti i do tristo gostiju, koji većinom dolaze iz okolnih naselja. Zahvaljujući organizatorima, navlastito mjesnim hrvatskim samoupravama i njihovim članovima, posljednjih je godina sve jača svijest o potrebi za očuvanjem izvornih tradicija, melodija, nošnje i pjesama, koje se ponajprije njeguju prigodnim programom u kojem sudjeluju domaći izvođači ili gostujući KUD-ovi, što je odista pohvalno. Kada bi samo svi oni čuvali materinski jezik, naučili svoju djecu, upisali ih na hrvatski jezik, dalje školovali u našim gimnazijama! Kao nekada kada su se, uza Santovo, u tome isticali osobito Gara i Kaćmar, ali i druga naša naselja.

Nekada su se naša prela otvarala igrokazima Ivana Petreša i Antuna Karagića, a u naše vrijeme prevladava samo folklor. Danas je vrlo privlačno okupiti se na prelu, plesati, i u boljem slučaju pjevati, a kada dođe do razgovora, onda se materinski jezik potiskuje. Ako se ne razumije što se pjeva, što nam mogu značiti, onda stihovi Prelo kupi, svaki mu se divi, nek se znade da Bunjevac (Hrvat - Rac i Šokac) živi?

Nažalost, za one koji to ne žele čuti, možda je i uzaludno ponavljati, ali postavlja se pitanje: zabava i ples da, a nacionalna svijest, kultura, tradicija, i posebno jezik?

Nije to od jučer. Nažalost, nedostaju nam naraštaji, ili barem poslijeratni naraštaj, koji nije naučio, kojega nisu naučili, ili je zaboravio svoj materinski jezik, pa ga nije mogao ni predati svojoj djeci, unucima. A bez jezika ne može se poznavati ni tradicija svoga naroda, ni povijest, ni kultura, niti se može izgraditi osjećaj o nacionalnoj pripadnosti, a pogotovo zavoljeti svoje, i ponositi se svojim. Tuđe poštovati, a svojim se dičiti. Iako već odavno ta naša prela nisu kao prije nekoliko desetljeća, kada su se naši stari, u izvornoj narodnoj nošnji, njegujući ponajprije bunjevačke, šokačke i racke melodije, plesove i pjesme, okupljali upravo zato da iskažu svoju nacionalnu posebnost, i ponos, ali se ipak trude obnoviti djelić nekadašnjeg duha s prigodnim programom, sudjelovanjem djece i mladeži u izvornoj nošnji, izvornim narodnim pjesmama i plesovima. Njegujući tradiciju, jačati svijest o nacionalnoj pripadnosti, pridonijevši odgoju mladih naraštaja. U tome je vrlo značajna i suradnja naših naselja, mjesnih hrvatskih zajednica, konačno i Veliko prelo u Baji koje je izraslo u zajedničku zabavu bačkih Hrvata, na kojoj već nekoliko godina redovito gostuju hrvatski estradni pjevači i orkestri iz matične domovine.

Stoga, veselimo se i bavljajmo još nekoliko tjedana, kao što nam stihovi Ivana Kujundžića poručuju: „Prelo kupi nek se svako divi, nek se znade da Bunjevac živi”. A onda na posao, i ne žaleći truda, poradimo svim snagama na učenju i podučavanju materinske riječi.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan”

Vaša glavna urednica, poštovani čitatelji, potkraj prošloga tjedna sudjelovala je, kako su ga organizatori Društvo Hrvati-Horvátok nazvali, stručnom okupljanju vezano za medije Hrvata u Mađarskoj, s radnim naslovom Koordinacija raznih medija u Mađarskoj. Ne bih ovdje ulazila u definiciju medija, a pogotovo ne u definiciju sintagme „hrvatski mediji u Mađarskoj”, nazive raznih medija, i stručnost onih koji imaju zadatak ih oblikovati, ili imaju hrabrosti oblikovati medijsku scenu, te njihovu vjerodostojnost. Hrvati u Mađarskoj imaju tri javna medija: dva elektronska, tjedno 26 minuta na M1 te dnevno dva sata radijskoga programa na MR4, jedan pisani medij, naš tjednik. Njima državni proračun određuje i kondicije i kordinate djelovanja i postojanja. Tu je i projekt koji se zove Internetski radio Croatica. Sve ostalo tek su sporadična medijska javljanja lokalnog karaktera. Danas, ako se zaustavimo na pojmu interneta, internetskih medijskih stranica, na pisanim, internetskim radijskim i internetskim televizijskim stranicama, možemo zaključiti kako ih stvarati i popunjavati može bilo tko uz razmjerno male troškove. Ako grafički izradi web design, isplati ga od cijene koja se kreće od usluge prijatelja informatičara preko 50 tisuća forinti pa do milijunskih svota. Cilj je koljnofskog sastanka bio upoznati nazočne uz ostalo s web-stranicom jednog od mnogobrojnih civilnih društava u Mađarskoj, s web-stranicom Društva Hrvati-

-Horvátok koja je u nastajanju, te tražiti pomoć od profesionalca pri njezinu punjenju sadržajima. Prvi je to put i prva se civilna sfera sjetila tražiti novinarski savjet i pomoć, potakla i povela razgovor s novinarima na temu: kako ustrojiti postojeću medijsku scenu Hrvata u Mađarskoj poradi učinkovitijega djelovanja, kako učiniti medije privlačnima, kako se troši novac u produkciji medija i njezinu širenju, načini

umrežavanja, efikasnost internetskih stranica i kako ih puniti da bi imali posjetitelje, pitanja neovisnosti medija, važnost medija u kreiranju hrvatske svijesti, komunikaciju medija prema medijima većinskoga naroda te jedno od važnih pitanja: kako i gdje u cijeloj toj medijskoj priči vidi sebe Croatica, neprofitno poduzeće za informativnu i izdavačku djelatnost Hrvata u Mađarskoj. Kao osjećaj vlastite nemoći navodim izjavu jednoga od organizatora i sudionika koljnofskoga skupa, a nije bio usamljen, kako nije ni znao da Hrvati u Mađarskoj imaju svakoga dana radijsku emisiju u trajanju od dva sata koja se može slušati od osam do deset ujutro na frekvencijama srednjeg vala, od 873 ili 1188 Khz-a. Ovdje ću zaključiti ono što već godinama naglašavam, kako manjina mora imati vlastiti institucionalni medijski okvir što ga treba ravnomjerno razvijati, neovisne medije kako stručno, strukturalno tako i financijski, te kadrove koji će raditi kvalitetne medije. Ako toga nema, ako nema ljudi, ako nema sredstava, nećemo imati ni medijski prostor koji zaslužujemo.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Petar Tyrán

U Koljnofu 30–31. siječnja održano je stručno okupljanje vezano za glasila (medije) Hrvata u Mađarskoj, s radnim naslovom Koordinacija raznih medija u Mađarskoj

Aktualno

Usklađivanje „hrvatskih medija“ u Mađarskoj

U organizaciji Društva Hrvati-Horvátok, sa sjedištem u Koljnofu, 30–31. siječnja održano je stručno okupljanje vezano za glasila (medije) Hrvata u Mađarskoj, s radnim naslovom Koordinacija raznih medija u Mađarskoj. U ime organizatora nazočnima se obratio predsjednik Društva i zastupnik HDS-a Franjo Pajrić kazavši kako je cilj okupljanja usuglašavanje, informiranje jedan drugog i, što je njemu osobito važno, ako je moguće pri tome donijeti i zaključke koje bi želio podastrijeti Skupštini HDS-a kako bi i temeljem njih uvrstila njihovo ostvarivanje u svoj plan rada i proračun za 2009. godinu.

Društvo, nastavio je Pajrić, zgotovilo je novu web-stranicu www.hrvati.hu, koju bi trebali osposobiti da bude jedan od zanimljivih portala ovoga kraja i šire.

Pri tome nas je vodilo traženje odgovora na pitanje: Kako postaviti naše medije da budu privlačni za sve pa i za mlade, a jezična prepreka sve je veća?

Moramo u današnjoj situaciji živjeti i odgovoriti na mnogobrojna pitanja, a vjerujem da smo dosada davali djelomično krive odgovore.

Ne možemo samo pomoću naših snaga pokrenuti gotovo ništa, u smislu da bismo neke tokove mogli barem nadzirati. Preslabi smo, premalo nas ima. Tu nam mora pomoći naša matična zemlja. Kako?

I putem medija moramo ukazati na one probleme koji će nas polako paralizirati i onesposobiti, i u dogledno vrijeme bit ćemo zanimljivi samo istraživačima, koji će kopati po

našim običajima, jeziku, kulturnom nasljeđu, kojeg više neće biti. Nije li došlo vrijeme da se naši ljudi (oni rijetki „pismeni“ i koji dobro vladaju jezikom) združe i počnu skupa raditi na nekim projektima koje financira Croatica, lokalne sredine i natječaji.

Materijalima bismo se odmah mogli koristiti i kao dopunom novinama (recimo svaki tjedan ili dvotjedno jedno selo ili mikroregija) i kao naša promocija u matičnoj domovini. Središte tog dokumentiranja bila bi Croatica, koja bi se zadužila i izdavanjem napravljenog i prikupljenog materijala. Trebali bismo započeti s dokumentiranjem samih sebe: filmovi, audiozapisi, sakupljanje fotografe.

Bile su to misli za početak razgovora kojem su sudjelovali Ivan Guban, urednik Hrvatske kronike, Andrija Pavleković i Tomo Fűri, urednici naše emisije Radija Pečuha, Branka Pavić Blažetin, glavna urednica Hrvatskog glasnika, Tatjana Berlaković, urednica ORF-a, Ingrid Klemenšić zastupajući Hrvatske novine iz Austrije, Dubravka Vukolja s Hrvatskog radija, iz emisije Hrvati izvan domovine, gosti iz Bjelovara, u ime tamošnje civilne i kulturne scene Davor Divić, Snježana Pašalić, Stjepan Kos, te članovi Društva Hrvati, a nakratko su razgovorima sudjelovali Čaba Horvath, ravnatelj Croatice, i Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novina. Petar Mogyorósi predstavio je nazočnima novu web-stranicu Društva Hrvati koja je u nastajanju, a potom je u ime nazočnih Franjo Pajrić pročitao zaključke koje je skup uputio i na adresu Skupštine HDS-a.

Predsjednik HDS-a posjetio serdahelskog načelnika

Prigodom posjeta varaždinskom biskupu predsjednik HDS-a Mišo Hepp nakratko je bio gost i načelnika Stjepana Tišlera u Serdahelu, koji je zatražio pomoć od krovne organizacije da se zalaže u svezi s izgradnjom hrvatskoga staračkog doma u Serdahelu. Naime sve stoji na raspolaganju, kupljeno je zemljište za gradnju, planovi su gotovi, nabavljena je građevinska dozvola, no za ostvarenje potrebno je 350-ak milijuna forinti. G. Hepp glede nabave materijalnih izvora jedinu mogućnost vidi preko europskih fondova jer oskudica je svugdje. Prije nekoliko godina to se moglo lakše ostvariti.

Prema predsjednikovu mišljenju, polazna točka izvanredna je. HDS može dati političku potporu kada dođe natječaj, treba obrazložiti zašto je to potrebno hrvatskoj manjini, da se nema tko brinuti za starije osobe, da mnogi od njih vrlo slabo znaju mađarski.

U razgovoru predsjednik HDS-a spomenuo je mogućnost prelaženja serdahelske osnovne škole na dvojezičnu nastavu. Izvijestio je serdahelskog načelnika koliko svrhovitije djeluje takva ustanova, kakva su iskustva u drugim naseljima gdje je provedena takva nastava. Među hrvatskim regijama u Mađarskoj jedino Pomurska nema dvojezičnu ustanovu, koja znatno bolje jamči osvajanje hrvatskoga jezika negoli ustanova s predmetnom nastavom. G. Hepp zamolio je načelnika da vodstvo razmisli o tome. Stjepan Tišler je izrazio bojazan da će, pokrene li se dvojezična nastava, roditelji ispisati svoju djecu i tražiti drugu školu u gradu, no o tome službenih podataka nema, naime još nije bila provedena anketa među roditeljima.

ĐAKOVO – Petnaeste Đakovačke buše, koje su najveća pokladna priredba u Slavoniji, ove su godine okupile oko 1.500 sudionika u 35 maskiranih skupina. Osim bušara iz Đakova i okolice te drugih krajeva Slavonije, na đakovačke poklade došli su i Krnjavalska udruga „Didi s Kamešnice“ iz Sinja, skriveni iza tradicionalnih maski toga kraja, maskirani članovi KUD-a Repušnica, mornari Karnevalske skupine Općine Majur, gusari Fašničke udruge Žaba iz Ivanić Grada i Gali koje je uprizorila Udruga „Črni maček“ iz Ludbrega. Na te poklade stigle su i mohačke buše, pa su Đakovačke buše ove godine imale i međunarodni karakter. Skupna buša iz Mohača osvojila je titulu najbolja tradicijska bušarska maska.

Zaključci skupa održanog u organizaciji Društva Hrvati-Horvátok uza sudjelovanje predstavnika hrvatskih medija u Mađarskoj i medijskih stručnjaka iz susjednih zemalja (Hrvatska i Austrija)

Dostavljamo na uvid najvišem političkom tijelu Hrvata u Mađarskoj, HDS-u:

1. HDS treba imati strategiju razvoja hrvatskoga medijskog prostora u Mađarskoj i kroz javne medije i medije lokalne zajednice.
2. HDS bi trebao pokrenuti tijek stvaranja medijske arhive (radio, televizija) uza suglasnost MTV i MR, te legalno doći do materijala koja je u njihovim arhivama.
3. HDS bi trebao što hitnije uvesti funkciju glasnogovornika, koji bi bio koordinator i komunikator političkog i društvenog života hrvatske zajednice, i koji bi bio zadužen za stvaranje osnovne baze podataka (po primjeru MTI), kojima bi se različiti mediji, i hrvatski i oni većinskoga društva, mogli koristiti.
4. Iz svoga proračuna HDS bi trebao svake godine izdvojiti dodatna sredstva za financiranje svojih medija. Na taj bi se način riješio problem mogućnosti otvaranja novih novinarskih statusa, koji bi oživili i civilnu sferu, te potencirali odgovornost manjinskih medija prema manjinskoj zajednici.
5. Od matične države Hrvatske treba poimenično, planski godišnje tražiti potporu na temelju razrađenih radnih planova i projekata.

DHH, 31. siječnja 2009.

U pripremi novi Zakon o medijima

Zakon o radiju i televiziji u Mađarskoj, donesen godine 1996. godine, poznatiji pod imenom Zakon o medijima, zastario je i svojim odredbama ne slijedi nova tehnička dostignuća niti ih regulira. Stoga je pet parlamentarnih stranaka oformilo početkom prošle godine stručnu skupinu koja je prišla izradbi nacrtu novog zakona. Prva inačica nacrtu dana na uvid javnosti u studenom 2008. g., izazvala je burne i negativne reakcije struke, stoga se nakon pristiglih mišljenja prišlo izradbi druge inačice koja je pred javnost dana lani potkraj prosinca. Primjedbe i mišljenja moglo se poslati na otvorenu web-adresu Mađarskog parlamenta do 9. siječnja, kako bi 13. siječnja stručni odbor imao javnu konzultaciju nakon čega se prišlo izradbi treće inačice koja bi potkraj siječnja trebala biti gotova.

Potreba za modernom zakonskom normom o elektroničkim medijima

Pripreme za izradbu novoga zakona već su davno počele, naime donošenjem akata u Europskoj Uniji koji se odnose na reguliranje tijeka prijelaza s analognog sustava na digitalni, i u Mađarskoj je izrađena strategija prijelaza na digitalnu tehniku nakon čega je Parlament velikom većinom prihvatio i Zakon o digitalizaciji. Zakonodavac i izradbom ovoga novog zakona želi provesti propise EU-a. Donošenjem Zakona o digitalizaciji i strategije prijelaza na digitalnu tehniku stvoren je temelj za početak promišljanja o novom Zakonu o medijima (elektroničkim). Tako Ured premijera izrađuje nacionalnu audio-vizualnu medijsku strategiju i taj je materijal bio i polazna točka u izradbi nacrtu novoga Zakona o medijima sa strane stručnog tima formiranog konsenzusom pet parlamentarnih stranaka, jer se radi o dvotrećinskom zakonu. Prva inačica nacrtu izazvala je rasprave. Dani prijedlozi, primjedbe i mišljenja ugrađeni su u drugu inačicu objavljenu potkraj prosinca te je do 9. siječnja mogao bilo tko dati svoje stručne primjedbe i prijedloge, mišljenja, nakon čega je tim koji izrađuje nacrt Zakona održao javne konzultacije.

Tom je prilikom naglašena potreba za jednim novim, suvremenim zakonom o radiju i televiziji, elektroničkim medijima, za što postoji više razloga. Naime digitalizacijom otvara se i širi audio-vizualni prostor medijskim uslugama. I dok je sadašnji zakon rađen u doba kada je trebalo raspodijeliti mali broj frekvencija, ovaj novi u novim tehničkim uvjetima treba napraviti reda kako bi bio osiguran unutrašnji i vanjski pluralizam mišljenja. Unutrašnji na taj način da oni proizvođači programa koji dostignu određenu potrošnju, neka za njih budu dane i obveze i zahtjevi sa

strane zakonodavca kojima će biti osigurano ujednačeno i nepristrano informiranje. Vanjski pluralizam imao bi za cilj sprečavanje stvaranja monopolskog mišljenja, što znači: ako isti nakladnik medija ima 35% prosječne državne gledanosti, nove kanale (programe, medije) ne može pokretati, a to je i zahtjev Europske Unije.

Nacrt želi regulirati i razlike između javnog i komercijalnog sektora, obveze televizijskih kanala s velikom gledanošću za ispunjenjem minimalnih zahtjeva glede informiranja javnosti propisanih zakonom. Europska Unija prihvatila je audio-vizualnu medijsku strategiju i njezine smjernice. U svezi s tim treba obaviti pravno usklađivanje do kraja 2009. godine i u Mađarskoj, ako treba izraditi i novu regulativu. Pri tome važni elementi zakonske regulative jesu pitanja maloljetne populacije, zaštita djece, pravila reklamiranja, zaštita ljudskog dostojanstva, a ništa manje značenje nema zaštita nacionalnih i kulturnih vrijednosti i njihov razvoj. Treći razlog koji nalaže potrebu za novim Zakonom, po mišljenju tima koji ga izrađuje, jest činjenica da u ovom trenutku, pogotovo u sferi javnih medija, njihovo financiranje u potpunosti je suprotnosti s pravnom regulativom Europske Unije. Naime Unija propisuje normativno financiranje javnih zadataka, što znači kako treba odrediti i značaj pojma javni zadaci i obveze.

Prava manjinskih i etničkih zajednica u svjetlu nacrtu novoga zakona

I dok zakon koji je na snazi temeljem ustavne norme i zakona o manjinama iz 1993. godine u svojim odredbama jasno regulira prava etničkih i manjinskih zajednica na pristup i proizvodnju, emitiranje i širenje programa na jezicima manjina, nacrt novoga zakona, bar u svojim dosadašnjim inačicama, u odnosu na stečena prava korak je unazad. Upozorava na to i Medijska radna skupina pri Glavnom odjelu za nacionalne i etničke manjine Ureda premijera, te daje i mišljenje glede elemenata koje treba ugraditi u novi zakon pozivajući se na dosadašnje zakone i zakonsku regulativu Europske Unije te međunarodne akte koje je ratificirala i Republika Mađarska. Svoje mišljenje o nacrtu Zakona dala je i Hrvatska državna samouprava. Ona u svome mišljenju naglašava nekoliko važnih elemenata koje je potrebno ugraditi u novu zakonsku normu. Zasad nacrt tek jednom rečenicom spominje programe etničkih i nacionalnih manjina, i to kako će nadzor nad njima biti u djelokrugu programa za obavljanje javnih zadaća. HDS smatra kako treba osigurati nazočnost manjinskih predstavnika u najvišem tijelu te ne podržava prenaplašenu ulogu parlamentarnih

BUDIMPEŠTA – Kako donosi agencija MTI po informacijama dobivenih od onih koji sudjeluju u izradbi treće inačice Zakona o medijima, spomenuta izradba kasni te će treća inačica Zakona biti dostupna javnosti tek od sredine veljače.

stranaka. Traži da se zakonom osiguraju jamstva kako se sadašnja minutaža programa na hrvatskom jeziku pri javnoj televiziji neće smanjiti, nego će se povećavati; traži da se u svim važnim pitanjima pita Državna samouprava koja treba da ima i pravo veta te traži jamstva kako će novinari koji proizvode hrvatski program biti stručno osposobljeni i biti pripadnici hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Medijska skupina Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine u svome mišljenju o nacrtu Zakona izražava nezadovoljstvo nacrtom koji se ne bavi na pravi način ostvarivanjem prava manjina kroz javne medije i njihovo korištenje te tako ne osigurava zaštitu manjinskih prava. Naglašavaju kako sadašnji nacrt Zakona nije u skladu s prihvaćenim međunarodnim obvezama zaštite manjinskih prava, a s druge strane i Zakon o manjinama daje osnovu za osiguravanje ostvarivanja manjinskih prava kroz Zakon o medijima.

Branka Pavić Blažetin

SUBOTICA – Nova profesionalna ustanova vojvodanskih Hrvata, utemeljena tijekom prošle godine, koja će na području kulture pridonositi očuvanju njihova nacionalnog identiteta, danas je otvorila svoje prostorije. Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata treća je hrvatska profesionalna ustanova koju će financirati njihova država. Bavit će se zaštitom i razvojem nacionalne kulture, tradicije i jezika hrvatske manjine. Prvi ravnatelj Zavoda Tomislav Žigmanov kaže da će ustanova blisko surađivati s pojedincima i udrugama kulture. *Našim temeljnim dokumentom mi smo nužno usmjereni da budemo u funkciji cijeloga sustava hrvatske kulture. Međutim to ne znači da ćemo mi biti financijski izvor za realizaciju svih njihovih aktivnosti, ali to ne znači da nećemo sufinancirati pojedinačne aktivnosti određenih kulturnih institucija,* rekao je Žigmanov. Istaknuo je da će Zavod imati veliku ulogu u reprezentiranju kulture vojvodanskih Hrvata. Zavod je službeno otvorio predsjednik Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine Bojan Pajtić, te predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Branko Horvat. U ime ministra kulture Republike Hrvatske mr. Bože Biškupića otvorenju je pribivala generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg.

Hrvatski u Tukulji

Nova školska godina u tukuljskoj osnovnoj školi započela je s lijepim i novim događajima: škola je dobila novo ime, od nove školske godine zove se Osnovna škola „Sándor Weöres”, a broj učenika povećao se u odnosu na prošlu godinu – na 71, i to: 1. r. 9, 2, 3. i 4. r. po 10, 5. r. 9, 6. r. 16, 7. r. 7 učenika.

Trenutno se u školi od 1. do 7. razreda podučava hrvatski jezik. Dobra je vijest što je porastao broj učenika, tako se od sljedeće godine hrvatski može učiti u svakom razredu. Što se tiče daljnjega školovanja, nekoliko učenika iz tukuljske škole nastavit će učenje u našoj budimpeštanskoj ili pečuškoj gimnaziji. Imamo dobre veze s hrvatskim školama. Ravnateljica budimpeštanskog HOŠIG-a Anica Petreš Németh 28. studenoga 2008. posjetila je našu školu i predstavila našim učenicima ustrojstvo hrvatske škole, kako se uči hrvatski, i odgovarala na mnogo pitanja. Djeci se škola jako sviđala, bila su vrlo oduševljena, pogotovo kad se spomenuo maturalac u Hrvatsku. Trudimo se da poslije 8. razreda učenici ne prestanu s učenjem hrvatskog jezika jer će on biti jako koristan za njih u daljnjem školovanju i u raznim životnim situacijama. Hrvatski smatramo vrlo važnim predmetom, kod nas se uči kao narodnosni jezik, u četiri sata tjedno. Osim školske nastave, svake srijede u okviru kružoka razvija se znanje jezika.

Hrvatska plesna skupina neguje naš folklor, svakog utorka od četiri sata su na plesnoj probi. Sastavili smo plesnu skupinu u kojoj plešu učenici 6/a razreda. Plesači: Adrienn Čepelsigeti, Tímea Kollár, Ivett Szántai, Vivien Baka, Anita Boda, Alexandra Horváth, Dániel Vejmolai i drugi. U programu skupine dosada nalazimo samo bunjevačke plesove, ali se već planira nova koreografija, plesovi iz Hrvatske. Skupinu vodi Edmond Bende, a stalno je prati Orkestar „Bačka” iz Gare. Nastupala je već 3–4 puta u Tukulji, npr. na Umjetničkoj večeri u svibnju 2008. na raznim

školskim priredbama i lani u Dušniku na Rackim Duhovima. Narodne nošnje, nažalost, još nemamo, posuđujemo je iz HOŠIG-a, za što zahvaljujemo Mariji-Silčanov Kričković.

Svake godine u ožujku priređujemo školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku. Djeca su marljiva i vole recitirati. Poslije našega školskog natjecanja sudjelujemo i na državnom natjecanju u Budimpešti, što je velik doživljaj za sudionike.

Za vježbanje jezika naši učenici imaju izvrsne mogućnosti, naime suradnja s Osnovnom školom „Prečko” iz Zagreba odlična je. Tradicionalni hrvatski jezični tabor u lipnju 2008. godine održan je u Visegrádu, gdje smo proslavili i 10. obljetnicu naše suradnje. Gosti su nam bili učenici iz Zagreba i učiteljice iz tamošnje škole: Stela Sučić i Zinka Brekalo.

Iz naše škole sudjelovali su učenici koji uče hrvatski, i učiteljice Ágnes Fellegi Halász i Marija Prenner Dobóczy, te učitelj Edmond Bende.

Tabor je zaključila svečana večera, kamo su bili pozvani gosti iz Tukulje i iz Zagreba: Ante Pavičić, ravnatelj zagrebačke škole, Ljubica Guberina iz Gradskog Ureda za školstvo grada Zagreba, Jadranka Oštarčević, savjetnica iz Zavoda za školstvo Republike Hrvatske, Pál Hoffmann, načelnik grada Tukulje, Miklós Giczi, ravnatelj tukuljske škole, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Zorica Babić-Agatić, te kolegice i kolege.

Kako bi se ostvario jezični tabor, mnogo su nam pomogli roditelji, Gradska samouprava, a ne u posljednjem redu mjesna Hrvatska manjinska samouprava grada Tukulje, koja nam jako mnogo pomaže. Po našem mišljenju djeca moraju doista naučiti govoriti hrvatski. Tijekom osam godina u osnovnoj školi imaju i mogućnost za to, a mi pedagozi moramo im pomoći i voditi njih.

Radosno čekamo sljedeću školsku godinu!

Edmond Bende

Odličje vojvodanskom središtu

Europski će parlament utemeljiti novo odličje: Nagradu „europski građanin”, koja će se prvi put dodijeliti u proljeće ove godine onima koji su pridonijeli duhovnom i ljudskom jačanju zajedništva našega kontinenta, međusobnom razumijevanju njezinih građana. Predlagati mogu zastupnici Europskog parlamenta. S obzirom na istaknute ciljeve, Zsolt Becsey nije predložio osobu, nego civilnu udrugu: Centar za ljudska prava koji djeluje u vojvodanskom Srbobranu. Svoj prijedlog Predsjedništvu Europskog parlamenta obrazložio je ovako: Centar za ljudska prava neprekinuto i djelatno pomaže promicanje načela i prakse moderne europske demokracije u Srbiji, koja se približava Europi, i može poslužiti uzorom drugim civilnim udrugama za ljudska prava na zapadnom Balkanu. Dosljedno i uspješno ustaje protiv svih oblika diskriminacije na etničkoj i nacionalnoj osnovi, posebice protiv onih političkih, društvenih i gospodarskih tijekova koji ugrožavaju mnogoetničnost u Vojvodini, kao višestoljetne europske vrijednosti.

Nagrada za kulturu petroviskomu načelniku

Kako piše županijski list Vas Népe, pred kratkim je Društvo za kulturu „Dr. Gyula Kiss” podijelilo mnoštvo priznanja za takove osobe koje na području Željezne županije djeluju za kulturu vlašće zajednice. Među

12 slavljenika smo prešali i ime petroviskoga načelnika Mikloša Kohuta, koji je to i navedeno bilo na sambotelskoj svetačnosti, „osobitu pažnju posvećuje kulturi u svojem naselju za očuvanje tradicije i hrvatsku svist”. Kako ne bi kad je Mikloš Kohut odrastao u Pinčenoj dolini u hrvatskoj obitelji, studirao je u Budimpešti, potom pak u Zagrebu. Bio je peljač petroviskoga kulturnoga doma, a sad je jur u drugom ciklusu liktar ovoga južnogradišćanskoga naselja. Pod njegovim peljanjem je Petrovo Selo nastalo partnerska općina južnogradišćanskom Pinkovcu u Austriji, a i krenula je dvojezična nastava u mjesnoj školi, prva kot takova u cijelom Gradišću. Jedan je od organizatorov velikih hrvatskih festivalov (PETNO, Dan mladine) ter desetljeća dugo svira u mjesnom tamburaškom sastavu Koprive i je frontmen široko i daleko poznate zabavne grupe Pinka-band. Dugoljetošnji je član Odbora za manjinske i vanjske posle kod Skupščine Željezne županije. Pred trimi ljeti mu je dodijeljena županijska nagrada „Za manjine”.

- Tiho -

Veliko prelo u Baji

Najbolji hrvatski tamburaši ponovno oduševili virtuosnom izvedbom i svojim uspješnicama

Tristotinjak, a možda i više gostiju okupilo se u subotu, 31. siječnja, na ovogodišnjemu Velikom prelu u Baji, koje je upriličeno u prostorijama Njemačkoga prosvjetnog središta. Osim iz Baje, u velikom broju došli su bački Hrvati iz bližih i daljih naselja, od Santova i Gare do Kalače, Kečkemeta i Aljmaša, predvođeni predsjednicima i zastupnicima mjesnih hrvatskih samouprava. Posljednjih godina ova središnja zabava bačkih Hrvata, čiji je glavni organizator Hrvatska manjinska samouprava grada Baje, priređuje se u suorganizaciji s Bačkim ogrankom Saveza Hrvata u Mađarskoj, mjesnim hrvatskim samoupravama i uz materijalnu potporu Županijske hrvatske samouprave, a za to vrijeme ugostila je više zvijezda s hrvatske estradne scene: Miroslava Škoru, Krunoslava Kiću Slabinca, Slavonske Iole, Stjepana Jeršeka Štefa, TS «Ravnicu» i Zvonka Bogdana.

Prelo je, već po običaju, otvoreno «bunjevačkom himnom», pjesmom Kolo igra, tamburica svira, koju su izveli članovi školskoga pjevačkog zbora sa Vancage i KUD-a «Bunjevačka zlatna grana» u pratnji Orkestra «Čabar» iz Baje.

U ime organizatora i domaćina okupljene je pozdravio predsjednik bajske hrvatske samouprave Šandor Pančić, među njima posebno goste-uzvanike Vesnu Njikoš Pečkaj, konzul geranta Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Davora Pomykala, ministra savjetnika, i Carmen Floršić, konzulicu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Lilianu Vale i Lajosa Búcsúa, dogradonačelnike prijateljskih gradova Labina i Baje, Gabora Győrvárija, predsjednika Odbora za odgoj i obrazovanje Skupštine HDS-a, Josu Šibalina, predsjednika Županijske hrvatske samouprave i druge.

Okupljenima se prigodnim riječima obra-

tila konzul gerant Vesna Njikoš Pečkaj ističući važnost očuvanja tradicije i održavanja tradicionalnog prela koje svake godine okuplja bačke Hrvate, a uz poziv da svi zajedno navijamo za hrvatsku rukometnu reprezentaciju u završnici Svjetskoga rukometnog prvenstva koje se održava u Hrvatskoj.

U svečanom programu, bunjevačkim dječjim igrama, plesovima, pjesmama i običajima, u narodnoj nošnji, nastupili su polaznici vrtića s Dolnjaka, pjevački zbor Vancaskoga prosvjetnog središta i KUD «Bunjevačka zlatna» grana u pratnji Orkestra «Čabar». Prigodnom recitacijom svečanost je uljepšala i učenica Ljiljana Dujmov, a Darinka Orčik iz Santova u izvornoj šokačkoj nošnji i u pratnji Orkestra «Vizin» iz Pečuha otpjevala je nekoliko šokačkih pjesama.

U nastavku i tijekom večeri goste su zabavljali orkestri «Čabar» iz Baje i «Vizin» iz Pečuha, najčešće plesalo se u kolu.

Zvijezde večeri bili su *Najbolji hrvatski tamburaši*, koji su tijekom večeri u okviru tri bloka izveli niz svojih uspješnica i najpoznatijih pjesama, ali i starogradskih, bunjevačkih melodija, na što su zaigrala srca bunjevačkih Hrvata. Kao i prije šesnaest godina, kada su prvi put gostovali u Baji, tamburaški virtuoz predvođeni Stankom Šarićem opet su

oduvečili svojim nastupom, uveličali i uljepšali bajske noći, pa se uz njih plesalo i pjevalo, veselilo gotovo do zore, a zabava je potrajala do jutra.

«Prije šesnaest godina, naše prvo gostovanje u Baji bilo je više ispunjeno nacionalnim nabojem, bilo je to vrijeme rata, stradanja, pa smo se zbijali u redove. Došlo je i puno ljudi iz Subotice, ovdje smo se okupili. Danas je to, hvala Bogu, iza nas, ali žalimo za svim onim sudbinama koje su upropaštene» – reče nam uz ostalo prvi čovjek *Najboljih hrvatskih tamburaša* prisjećajući se tih vremena i prvoga gostovanja u Baji.

«Glazba je nešto što najlakše ulazi u srca ljudi, neposredno pobuđuje osjećaje. To je svakako jedan dio na kojem se mora raditi kada je u pitanju bolje povezivanje matične domovine i Hrvata u Mađarskoj. Međutim on nije sam sebi dovoljan, jer Hrvatska kao država i preko svojih ustanova morala bi pomagati znatno više, da ovakvih druženja bude što više, da se što bolje razmjenjuju informacije, da glazba brže dođe do vas, da i mi učimo nešto od vas, od vaših običaja» – istaknuo je Stanko Šarić povodom drugog gostovanja *Najboljih hrvatskih tamburaša* u Baji.

S. B.

Pijaristička gimnazija u Kaniži nudi i podučavanje hrvatskoga jezika

Kaniška pijaristička gimnazija od 2009/10. školske godine želi pokrenuti i učenje hrvatskoga jezika. U izboru stranih jezika, ustanova bi ponudila i hrvatski jezik, prije svega učenicima hrvatskih škola s predmetnom nastavom, no planira se nastava i onima koji bi jezik počeli učiti od osnovnog stupnja.

O tome su raspravljali 21. siječnja voditelji ustanove, ravnatelj Zsolt Vereb, doravnateljice Marija Režek i Borbála Dornbach, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, te predsjednica kaniške Hrvatske manjinske samouprave Marija Vargović.

Sastanak predstavnika HDS-a i vodstva škole (slijeva Borbála Dornbach, Zsolt Vereb, Marija Režek, Mišo Hepp i Marija Vargović)

Učenici hrvatskih pomurskih osnovnih škola većinom nastavljaju svoje školovanje u obližnjoj Kaniži, naime ondje ima dovoljno izbora za srednje obrazovanje, mnogi se i ne vole udaljiti od svoje obitelji, a ima i takvih obitelji koje ne mogu financirati školovanje svoje djece u udaljenijim gradovima. Stoga učenje hrvatskoga jezika mnogi prekinu, pa naučeno i zaboravljaju. Na nekim se mjestima organiziraju tečajevi našega jezika, ali termini se vrlo teško usklađuju, pa često odustaju od učenja.

To su glavni uzroci zbog kojih neki roditelji učenje hrvatskoga jezika ne uzimaju ozbiljno, misleći da dijete ionako neće imati priliku dalje učiti ni u jednoj kaniškoj ustanovi. Pokretanje učenja hrvatskoga jezika u nekoj ustanovi srednjeg obrazovanja u tome gradu bilo bi odlično rješenje.

Hrvatska manjinska samouprava već je više puta poticala ravnatelje srednjih škola i gimnazija da pokušaju pokrenuti učenje hrvatskoga jezika, no to je išlo samo u okviru kružoka, za koji se zna da nije baš uspješan.

Pijaristička gimnazija tom je zadatku pristupila mnogo ozbiljnije, ona želi ponuditi učenje hrvatskoga jezika isto kao bilo kojega stranog jezika koji se uči u ustanovi, i po istoj satnici. U zadunavske osnovne škole poslala je svoj promidžbeni materijal, naime ustanova raspolaze i đačkim domom i vrlo velik broj učenika prijavljuje se iz raznih mjesta.

Predsjednik HDS-a prilikom posjeta izrazio je zadovoljstvo u svezi s pokretanjem hrvatskoga jezika u ustanovi, izvijestio je voditelje škole o sustavu hrvatskoga manjinskog školstva te istaknuo kako bi u Zalskoj županiji bilo prijeko potrebno da se omogući učenje hrvatskoga jezika u srednjem obrazo-

vanju, jer tako učenici hrvatskih osnovnih škola mogu nastaviti učenje jezika ako ne žele nastaviti školovanje u dvojezičnim školama u Budimpešti ili Pečuhu. Pijaristička škola mogla bi biti izbor i gradišćanskim Hrvatima. Krovna organizacija želi pomoći u nastojanjima kaniške ustanove, naime vrlo je važno za hrvatsku manjinu da njihov jezik bude priznat, te da im se omogući učenje na što više mjesta. Marija Vargović spomenula je dječji vrtić u Rozgonyievoj ulici, gdje već osam godina djeluje hrvatska skupina, ona će se obratiti roditeljima i savjetovati im pijarističku osnovnu školu.

Marija Režek, doravnateljica, rodnom iz Serdahela, smatra vrlo važnom zadaćom podučavanje hrvatskoga jezika u Pomurju jer se i osjećajno veže uza svoj materinski jezik, ali ubuduće smatra vrlo važnim znanje kojega slavenskog jezika. U tome se slaže i ravnatelj Vereb. Doravnateljica je već posjetila osnovnu školu u Keresturu i izvijestila roditelje na roditeljskom sastanku o toj mogućnosti učenja hrvatskoga jezika, međutim činilo se da za to nema interesa. Susret sa serdahelskim roditeljima također bi voljeli provesti još prije roka prijavljivanja u srednju školu.

Podaci o Pijarističkoj osnovnoj školi, gimnaziji i đačkome domu: Škola je ponovno pokrenuta 1992. g., tada je broj djece bio 17, ove školske godine ima 520 polaznika: 200 u osnovnoj školi, a 320 u gimnaziji, među njima pripadnika hrvatske nacionalne manjine ima nešto više od dvadeset. Unutar ustanove djeluje gimnazija sa šest, četiri i pet razreda. Pokraj desetog razreda učenici već mogu polagati ispit ili maturu iz učenoga stranog jezika i polažu ECDL ispit iz informatike. Ima mogućnosti i za razne športove, organiziraju se biciklistički izleti, hodočašća (u Siciliju, Međugorje, u rumunjski Šumuleu-Ciuc itd.), djeluje dramska družina, ima mogućnosti i za učenjem sviranja na raznim glazbalima, a ulaže se i u religijski odgoj, redovito se održavaju mise.

Informacije se mogu pronaći na web-stranici: www.nk-piar.hu.

Planirani programi učenja hrvatskoga jezika: Nakon osmog razreda djeca mogu birati četverogodišnju ili petogodišnju gimnaziju. U okviru petogodišnje gimnazije učenici u nultom jezičnom razredu doneseni jezik iz osnovne škole mogu učiti intenzivno, tjedno 12 sati. **Osim engleskog i njemačkog jezika učenici bi mogli birati i hrvatski jezik.**

Gimnazijalci

Nakon dvije godine intenzivnog učenja gimnazijalci mogu maturirati iz učenih jezika i zatim u 11. razredu odabrati neki drugi strani jezik, a maturalni jezik će nastavljati učiti u manjoj satnici radi održavanja razine znanja. **Među novoizabranim jezicima bio bi ponuđen i hrvatski jezik.**

Latinski je jezik obvezatan, uči se tjedno tri sata.

Bude li dovoljno prijavljenih, ponudili bi hrvatski jezik i u prvom razredu osnovne škole. U prvom razredu bi se učio jedan sat tjedno.

Predsjednik HDS-a Mišo Hepp oduševljen je nastojanjima te škole: *Razgovor u pijarističkoj školi, gdje je doravnateljica naša Hrvatica, vrlo me obradovao. Vidi se da bi nastavu uveli zbog važnosti još jednog jezika. Mislim da treba što više raditi na tome da se uvede u gimnaziju, jer ako počinjemo tek od prvog razreda osnovne škole, to još treba 12 godina da imamo maturante. Trebam u sredinu skočiti, da oni koji završavaju u našim osnovnim školama izaberu tu srednju školu, gdje imaju mogućnost nadalje učiti hrvatski jezik. Bilo bi vrijedno pronaći prijateljsku školu u Hrvatskoj, no tamo pijarista nema, najbliži su im salezijanci. Vidljivo je da su voditelji vrlo agilni i naša organizacija u čemu može pomoći, učiniti će. Ukoliko se uspije pokrenuti nastava, svakako ćemo tim učenicima ponuditi naš centar na Pagu. Odmah nakon prvog susreta vidi se da ta škola ozbiljno misli svoju nakanu jer su svjetonazori te škole dosta čvrsti. Roditeljima bi se moglo s mirnom dušom preporučiti, imaju đački dom visoke razine. Ta je škola s modernim pristupom, dobro osposobljena. Obradovalo me što je doravnateljica Hrvatica, što je još jedan dokaz da su naši Hrvati vrijedni kao svi drugi. Dojmilo me i to što ravnatelj, koji je Mađar, potpuno se slaže s planovima, unatoč tomu što ustanova neće imati baš neku materijalnu korist od toga.*

Bernadeta Blažetin

Akvareli grofa Erdödy

U organizaciji Muzeja „Dorotta Kani-zsai“, Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe i Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoe, u izložbenoj galeriji spomenutoga mohačkog muzeja 23. siječnja predsjednik HDS-a Mišo Hepp i ravnateljica Muzeja Moslavine iz Kutine Slavica Moslavac otvorili su izložbu naslova "Akvareli Sándora Erdödy: Narodna nošnja i tradicijski likovni izraz", postav koji je ranoga proljeća prošle godine bio dostupan publici i u Mini galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, a kako saznajemo, u planu je postavljanje ove iste izložbe u svibnju u Segedinu, a potom i u Budimpešti. Nazočne, među njima i mohačku dogradonačelnicu Zsuzsannu Lebő Köszné pozdravio je ravnatelj mohačkog muzeja Jakša Ferkov koji je izrazio svoju radost uspostavljanjem suradnje s Muzejom Moslavine. Otvaranje su obogatili nastupom Orkestar Joške Kovača Vršenđanina i njegovih učenika.

Priredivač ove izložbe akvarela čiji se izvornici (originali) nalaze u sambotelskome muzeju i koje je otkrio i od uništenja sačuvao analitičar Erdödyevih likovnih ostvarenja Sándor Dömötör 1856. godine. Autorica izložbe je Slavica Moslavac. Kroz nekoliko tematskih blokova predstavljeno je 16 akvarela nastalih na grofovu imanju u Popovači 1837. godine koji su danas važni dokumenti pri rekonstrukciji najstarijih izgledom poznatih nošnji toga kraja. Od šesnaest akvarela četiri prikazuju mušku, a dvanaest žensku nošnju, od čega su dvije dječje, što istraživačima daje cjeloviti prikaz nošnje toga vremena. Osim izloženog Erdödy je boravio i u Hrvatskom zagorju te i tamo naslikao sedam portreta, a potom i u sambotelskome kraju gdje je također imao imanje te naslikao osam akvarela s

mađarskim nošnjama. Danas se po Erdödyevim akvarelama u Muzeju Moslavine i šire rade rekonstrukcija i izrada, kruna, oglavlja, surki. Tako je Posudionica narodnih nošnji iz Zagreba napravila Krunu iz Okola, a jedan Kutinčanin koji živi u Sonti, po uzoru na Erdödyev akvarel koji prikazuje krunu pravoslavnog življa moslavskoga kraja, izradio je za potrebe Etnografskog muzeja u Beogradu Krunu pravoslavnog življa. Zanimljivo je kako su djelatnici Muzeja Slavonije u Noći muzeja, 31. siječnja, promovirali sedam obnovljenih surki prema akvarelama Sándora Erdödy. Naime u spomenutom muzeju, kako nam kazuje njegova ravnateljica Slavica Moslavac, radi sedam djelatnika.

Branka Pavić Blažetin

MOLISE – Nedavno je svjetlo dana ugledala dvojezična knjiga o Hrvatima i za Hrvate u Molisi u Italiji s naslovom „Kako se zove...“ autora Antonia Sammartina. Knjiga je izašla u seriji izdanja „Scripta manenet“. Cilj je dosada usmeno sačuvane riječi toga kraja zabilježiti za buduće naraštaje. Knjiga je izašla u izdanju Zaklade „Agostina Piccoli“.

BIZONJA – Dvojezična škola ovoga naselja 14. februara, subotu, u 15 uri organizira za svoje učenike fašenski bal. Po riječi ravnateljice škole Elze Hidaši, Zajednica roditeljev jako aktivno sudjeluje na ovoj priredbi. Za povorkom maskarantov, predstavlja se školska grupa modernih tancov, a zatim slijedi pukanje tombolov i bal sve do večeri.

KISEG – Na petnaesti jubilarni bal Hrvatov se pripravlja u dotičnom gradu pokidob od 1994. ljeta mjesna Hrvatska manjinska samouprava organizira ovu jako uspješnu feštu. Svako ljeto druga folklorna grupa predstavlja svoje znanje kiseškoj publici, tako će ljetos 7. februara, odnosno ove subote, u hotelu Irottkő nastupati Hrvatsko kulturno društvo Gradišće iz Petrovoga Sela. Za štimung zvanaredne hrvatske noći mnogo ljet je jur odgovoran petrovski Pinka-band.

Trenutak za pjesmu

Marko Dekić Bodoljaš

Nazdravična

Prijatelju Marinu Mandiću

Dižimo čaše, draga braćo mila,
Iz njih je slasna svaka kap,
Na zdravlje naše svaka nam bila,
I gutljaj žedan kreposti znak.

Ne žal' od nas vino, dobri mijandžijo,
Dok ti u podrumu iz pipe još teče,
Tamburaše amo, Bog te nevidio,
Nek' pjesma okraši današnju nam večer.

Imendan se slavi dragoga pajtaša,
Neka selo znade i neka zapamti
Za koga se diže, iskapljuje čaša,
Zašto li veselje, zašto srce plamti.

Ko što se u narodnoj milozvučno čuje,
„Marin je majko, lipo ime...“
To vjernom pajtašu grlo poručuje,
Šokci, koji ga nos'te, dičite se njime!

Santovo, 2000.

Hrvatski književnici u Budimpešti

U okviru Zimskoga gostovanja u Budimpešti u organizaciji Društva lijepe književnosti, pod nazivom Kasniji život knjige, sredinom prosinca, u Knjižari mađarskih pisaca priređen je hrvatsko-mađarski književni razgovor i čitanje hrvatskih književnih uradaka i njihovih prijevoda na mađarski jezik.

Domaćin susreta bio je predsjednik Društva lijepe književnosti Ottó Fenyvesi koji je naglasio da je do ove prigode došlo temeljem bogate povijesti devetstoljetnih mađarsko-hrvatskih kulturnih i književnih odnosa te da je Društvo prije tri godine uspostavilo vezu s Društvom hrvatskih književnika u Zagrebu, započelo uzajamno razmjenjivanja književnih izaslanstava i objavljivanje više hrvatskih pjesničkih antologija i pisaca prevedenih na mađarski jezik, npr. djela Pétera Eszterházyja, Róberta Balogha, Andrea Kukorellja.

Nakon predstavljanja književnika iz Hrvatske – dramskog pisca Vladimira Stojšavljevića, povjesničarke književnosti, pjesnikinje Andree Zlatar Violačić i pjesnika Zorana Kršula – voditelj razgovora Ottó Fenyvesi je potanko govorio o njihovom književnom stvaralaštvu. O Zoranu Kršulu je kazao kako je rođen 1955. u Rijeci te da stanuje Selcu. Djelovao je kao nastavnik, lektor, brodograditelj, hotelski portir, automonter, mornar, ribar i kao profesionalni vojnik, od 2004. uživa zasluženu mirovinu. Dosada je objavio devet zbirki pjesama. Zadnja nosi naslov *Etimologija tame*.

Pozdravljajući nazočne, pjesnik je potom kazivao svoje stihove posvećene Vukovaru, Obrana ploče te pjesme, Snajperist, Izvan fenome, Kad netko umre i Duša svijtu nas.

Pjesnikinja Andrea Zlatar Violačić je prof. Odsjeka za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu. 2002. godine objavila je zbirku pjesama *Besprimjerne ljubavi*. Osim lirskih ostvarenja, autorica je niza književnih studija i eseja. Posebno joj se ističe knjiga *Tekst, tijelo, trauma*, koja je posvećena autoricama hrvatske suvremene književnosti s međunarodnim ugledom: Dub-

ravki Ugrešić, Slavenki Drakulić, Ireni Vrkljan... Autorica je pročitala pjesmu *Lisabon 48 sati*.

Treći gost književnog dijaloga bio je dramski pisac i redatelj Vladimir Stojšavljević, rođen 1950. u Bjelovaru. Njegova dramska djela predstavljena su u nizu hrvatskih kazališta. Autorovo zadnje djelo naslovljeno „VII. Nikola (Zrinski), hrvatski ban” nedavno je doživjelo kazališno uprizorenje u Čakovcu. Drama govori o životu mađarskog pjesnika i hrvatskog bana Nikole Zrinskog i o hrvatskom junaku Petru Zrinskom. Ulomak što ga je iz Dvadeset i trećeg prizora pročitao Ottó Fenyvesi, zapravo predstavlja susret dvojice braće. Poznato je kako osim prijevoda Nikolina brata Petra Zrinskog o opsadi Sigeta, nijedno djelo nije prevedeno na hrvatski. Saznali smo kako je Vladimir Stojšavljević, od svojih pet napisanih dramskih djela koja izričito govore o povijesnoj obitelji Zrinskih, prvo posvetio Katarini Zrinski.

Na kraju susreta pjesnik Zoran Kršul pročitao je svoju pjesmu *Žena od sna*.

M. Dekić

HRVATSKI GLASNIK, PRIGORSKI KAJ, VATROGASNI VJESNIK – Da se naš list šte i u Hrvatskoj, zato je dobar primjer da se šestokrat prikzamu i članci iz tajednika Hrvatov u Ugarskoj. Nas Gradišćance pak posebno veseli da to nisu samo izvješćaji na književnom jeziku, nek i na dijalektu. Tekst novinarke Hrvatskoga glasnika Timee Horvat, iako je u cjelini na gradišćanskom jeziku, rado je prikzeo najprlje misečnik, nezavisni informativni list *Prigorski kaj*. U prvom broju ovoletšnjega državnoga glasila u Hrvatskoj, utemeljenoga 1896. ljeta, *Vatrogasni vjesnik* na 98. strani donosi lani objavljeni tekst iz Hrvatskoga glasnika, pod naslovom *Šenkovečki ognjogasci na petroviskoj trgadbi*, o posjetu hrvatskih ognjogascev Petrovom Selu.

UNDA, HEĆKA – Undansko hrvatsko kulturno društvo srdačno Vas poziva na Hrvatski bal koji će se održati 14. februara, subotu, u restoranu Tornácós u Hečki. U 18.30 je doček gostov a u 19 uri pak otvaranje bala. Nastupa HKD Veseli Gradišćanci iz Unde. Za vičerom slijedi pukanje tombole u 22 uri, za muziku je odgovorna petroviska Pinkica.

PETROVO SELO – Zaklada za Petrovo Selo i ljetos priredjuje svoj tradicionalni maskenbal u mjesnom domu kulture 14. februara, subotu. Većina na toj fešti dojde u maškara, a seoske grupe su mogle skupaspraviti atraktivni program za ovu priliku. Bogate tombole su ponude seoskih privatnikov, a na fešti svira Pinka-band.

Pjevač No Thanxa, Erik Škrapić pri svaki medijski prilika naglašuje da ima hrvatske korijene, a tako nije bilo ni čudo da smo ga mogli uloviti i pri sambotelskom Hrvatskom balu, u društvu svoje drage Oršike iz Budimpešte, sestre Mirjane ter uz petroviske prijatelje Rajmunda Filipovića, Zorana Kohuta kot i Roberta Harangozóa

Koljnofsko kolo – još jedna folklorna dika Gradišća

Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Koljnofu, Geza Völgyi ml., u prvom svojem intervjuu u ovoj funkciji mi je rekao, pred dvimi ljeti, da mu je jedna sanja da opet napravu u Koljnofu veliku kulturnu grupu, jer to je zaista sramotno da nemaju kompletno kulturno društvo. – *To bi bio moj cilj va ovi dođući ljeti da na kraju ovoga ciklusa se ta grupa postavi na pozornicu* – to su njegove riči iz 2007. ljeta, a dobro znamo da jur toga ljeta je dospio u sridnjegradišćansko selo stručnjak hrvatskoga folklora Nenad Breka, ki je započeo djelo ne samo s Koljnofci nek i s izabranom tančenom brigadom u našoj regiji, ka je odonda brojne nastupe imala kot Medjunarodni folklorni ansambl. Ali da se vratimo Koljnofu, Geza Völgyi tako nije morao dočekati kraj svojega mandata jer sve već se čuje da je Koljnofsko kolo uspješno nastupalo jur pri brojni domači priredba, a i u okolici, kot i početkom prošloga miseca priredjenom Hrvatskom balu u Šopronu. – *Svako drugo ljeto mi otvaramo bal, svenek velimo peljačtvu Koljnofskoga hrvatskoga društva, zač moramo druge grupe pozvati kad i mi imamo tamburaše, i sad hvala Bogu plesače.*

*Naši mladi isto rado dođu na bal, imaju svoj program, zač bi morali kakve tudje ljude pozvati kad i mi znamo na istoj kvaliteti otvoriti bal. Ovo je novoutemeljeno folklorno društvo, jer zapravo plesačev je bilo svenek u Koljnofu, još i prlje nek tamburašev. Oko 1965. ljeta su počeli ziz plesom kod nas, ali ta aktivnost je kašnje pak propala. Zapravo, i u medjuvrjmenu su bili pokušaji odraslih, dice i starijih plesačev, ali nekako nije skupadošlo. Hvala Bogu da smo si našli našega Petra Mogyorósija ki se je zagrizao za ov posao i jako dobro pelja ove tančoše. Uči je, iako i on sam se mora još učiti, ali va tom ništ nij. Dakle ja mislim da čedu biti jako dobri plesači, znajući to da nek dvi ljeti plešu skupa – komentirao je početne korake predsjednik HMS-a u dotičnom selu. Tanac se uči i u Osnovnoj školi „Mihovil Naković“, prlje pod peljanjem Edite Grubić, a u najnovije vrime tu zadaću je prikzela Undanka, bivša plesačica „Veselih Gradišćancev“, a trenutačno folklorošica MFA Sabina Balog, i na ov način se brinu za podmladak. Uz pomoć Seoske i Hrvatske manjinske samouprave su prošlo ljeto nabavljene i narodne nošnje, a po Völgyijevi riči, tančoši su na šopronskom balu prvi put imali na sebi nove čizme i čeplje. U planu je da uz dvi jur navježbane koreografije, (Posavina i Medjimurje) dostaju se i nove, a i to dost stoji, ali pravoda je neophodno da se repertoar postepeno širi. – *Sad bi pak vrime bilo da si nauču jednu gradišćansku koreografiju, ali jako velika dilema je najti dobru gradišćansku koreografiju. Ne jednu od tih sto ke smo već vidili, nek jednu novu, aš ja mislim morali bi i va ovom ča malo novoga pokazati ter bi tribali najti jednoga koreografa ki se razumi u folklor**

*Gradišća, čuti Gradišće, a i zna naučiti ča novoga – je dalje rekao Geza Völgyi, ki je s većom-manjom nostalgijom u glasu spomenuo ime Gellérta Tihanyia ki je stavio folklorni fundamenat u Koljnofu, i djelomično je njegova zasluga da pred nekoliko ljet je na pozornicu postavljen dvourni Koljnofski pir, kojega, vjerujem, rado bi vidili i u skraćenoj varijanti, ne samo domačini. Ali da u selu kade nije bilo 10–15 ljet nikakove mogućnosti da se spoznaju zainteresirani s folklorni kinči, nije lako skupaspraviti ljude ponovo u jednu grupu, to potvrđuje i koljnofski funkcioner. – *Dvi su generacije tako zrasle da nisu imale nikakovoga dodira, niti pojma o plesu. Sad ove mlade je, hvala Bogu, Petar mogao tako skupiti da su oduševljeni da moru tancati, redovito idu na probe, a to je jako važno, morebit i najvažnije, a s tim pak privlaču i druge mlade ljude. Oni čedu biti ti utemeljitelji i ta pelda po kojoj peldi čedu se naša školska dica odrasti, pak ćemo moći znamda tako napraviti jednu dobru i kvalitetnu folklornu grupu, ka će imati uvijek narašćaj iz škole.**

U Gradišću u ovoj djelatnosti va svakom seli ide val. Jednoč zgora, jednoč zdola. Pet ljet gori, pet ljet doli. To je tako i u žitku, i onda kad smo va dolini, onda si moremo jedno drugomu pomoći, i ljudi si moraju va seli najti motivaciju da bi prekoraknuli poteškoće i da bi došli na vrh. Mi smo bili va dolini, sad se vlačemo gori na brig, morebit ćemo jednom dojt i na vrh. Na tom djelamo, i zato sam spomenuo školu, aš prez škole, ja sam osvidochen, ništ ne moremo – takova su iskustva mladoga predsjednika, po zanimanju i učitelja, ki je pred kratkim bio nadležan i u školi za tamburašku vježbu. On nadalje misli, ako iz koljnofske škole svako ljeto barem pet

Peljač folklorne grupe Petar Mogyorósi

Predsjednik HMS-a Geza Völgyi u Koljnofu je jur zdavno zasanjao ovo društvo

*dice ostaje kod svirke, a pet kod plesa, po broju članov će biti najvećimi ne samo tamošnji tamburaši nek i tančoši. Naravno, vječno i mučno pitanje je jezik, jer kako je rekao Geza Völgyi, jako puno moraju razmišljati i nadalje kako bi mogli uz tambure, ples, narodne običaje dočarati i jezik da bi se dica popala po hrvatsku pominati. U tom je jako angažiran i mladi peljač folklorne grupe Petar Mogyorósi, ki se je kot plesač obrnuo kod bečkoga Kolo-Slavuja, tancao i u vulkaprodrštovskom društvu Poljanci, a u zadnje vrime više koncentriram na djelo u Medjunarodnom folklornom ansamblu i Koljnofskom kolu. Pred svim, ima zamisao da u grupi bi mogli plesati i stariji ljudi, ki su prlje nekoliko ljet herali s tancanjem. U budućnosti bi rado prošli od stana do stana da se poberu u selu još originalne koljnofske narodne nošnje jer, kako je on rekao, „*mislim da bolje ako se te pokažu u folklornom društvu nek da se vržu va vitrinu nuter*“.*

-Tiho-

Najveća zabava Gradišća u Sambotelu

*Hrvatski bal s delegacijom i svirači iz Siska
ter s brojnim gosti iz Austrije*

Poznata samboteljska trojka. Sliva predsjednik Fakulteta Savaria prof. dr. Karlo Gadanji, načelnik Plajgora Vince Hergović i gradonačelnik Sambotela dr. Djuro Ipković

U Kulturnom i športskom domu Agora prošle subote nekako je dominirala črljena farba na najvećoj tradicionalnoj fešti Gradišćanskih Hrvatov u Sambotelu. Nije samo pozornica plula u toj farbi, nek i jačkarice organizatorov su se oblikle u črno-bijelu-črljenu nošnju. Ov bal jur od 1970-ih ljet je takova priredba ka je

ljetu na ljetu vabila i okupljala ne samo Hrvate iz cijele županije nek i goste iz Austrije, Hrvatske. Kako je jedan od pokretačev ovoga bala Petrovišćan Janoš Nemet (Cenc) povidaio, prvi bali su bili organizirani u Kisfaludyjevoj ulici, kade se sad nalazi ured gradske Hrvatske manjinske samouprave. Ovdje je tribi spomenuti i ime drugih podupiračev, pokojnoga dr. Djura Ipkovića st. ki je bio u to vrime referent za Hrvate, ter Árpáda Zsámbofia ki je isto tako čuda djelao u Sambotelu za našu narodnu grupu. Kasnije se je fešta odselila u restoran Domusa, Pannonie, športske dvorane Haladás i od prlje nekoliko ljet se ova manifestacija odvija u Kulturnom i športskom domu Agora. Kako smo još ovdje doznali, jur se piše i knjiga o povijesti tih balov, a na tom djela takaj jedan od dugoljetošnjih organizatorov Vince Hergović iz Plajgora. Ovput vidljivo je manji broj gostov došao na bal, ali je još i ovako već od 700 ljudem zaželjio ugodnu zabavu u ime organizatorov predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave Laslo Škrapić. Med časnim gosti su sidili predsjednik Zapadno-ugarskoga sveučilišća Savaria prof. dr. Karlo Gadanji, načelnik Sambotela dr. Djuro Ipković, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp i velika delegacija iz grada Siska, pokidob ta hrvatski varoš jur mnogo ljet je u prijateljstvu sa Sambotelom. Dokle se je Mišo

Predsjednik HDS-a Mišo Hepp sa sisačkim načelnikom Dinkom Pintarićem ki je prvi put bio u Hrvatskom balu u Sambotelu

Hepp, predsjednik HDS-a, zapitao hoće li ovde znati za deset ljet negdo još po hrvatski, gradonačelnik Sambotela je po hrvatski pozdravio goste. No njegov sjajni uvod je na veliko pokvario da umjesto Siska koristio je ime grada po ugarski Šišak, što je dosta smišno zvučalo u ovoj hrvatskoj atmosferi. – *Velika mi je čast da danas mogu stati pod hrvatskom i ugarskom zastavom ovdje u Sambotelu – je začeo svoj svečani govor Dinko Pintarić, načelnik Siska i burni aplauz je pratio njegove riči, kad je zahvalio Ugarskoj da potpomaže Hrvatskoj ulazak u EU. – I konačno hvala vam Hrvati i Hrvatice da ste nam otvorili srca i što smo večeras zajedno i donosimo vam pozdrav iskrenoga i toploga srca iz naše zajedničke domovine! Ov mi je prvi bal s vami, a ako me nećete natirati na ples, sigurno i ne zadnji – je rekao još u nastavku prvak Siska i predao takorekuć i simbol, štatuu Sv. Kvirina. Lik biškupa, ki je rođen u Sisku, a ubijen u Savarii-Sambotelu je zapravo povezoao i spomenute općine. U kulturnom programu je jačila Djurdjica, zbor samboteljskih Hrvatov, i na ovu priliku su si dali ušiti novu pratež, no nigdor nije znao točno reći porijeklo toga novoga rublja. HKD Gradišće iz Petrovoga Sela je sa slavonskimi tanci očarao publiku. Kad je petroviska Pinkica začela svirati, već se je gusto napunio tančeni plac, a to je tako bilo i onda kad je na snagu stupio sisački zabavni bend Povratak. Moramo još spomenuti da je bal praćen orijaškom medijskom pažnjom (pokidob su predstavniki hrvatskih medij iz Ugarske ravno dospili u Sambotel s novinarske konferencije iz Koljnofa), a bilo je mnogo mladih gostov i iz austrijskoga Gradišća. Glavnu nagradu na tombo li u polnoći, ljetovanje na Pagu, prikdao je predsjednik HDS-a Mišo Hepp, dobitniku Nardancu Laciju Šalleru, a tomu se je sigurno veselila i žena Jacinta. Najveća fešta Gradišća je i ovput durala pravoda do zore, a sad smo silni opet čekati u zaufanju da za ljetodan se opet najdemo, bar u istom broju, u istom veselju i pravoda na istom mjestu.*

-Timea Horvat-

Samboteljski jačkarice „Djurdjice” su nastupali u novoj nošnji

Dvojezična škola u Bizonji

Za jezičnim laborom otvorena informatička djelaonica

Osnovna škola u Bizonji ove jeseni je stupila na put dvojezičnosti. Zastupnici Seoske samouprave, poslanici mjesne Hrvatske manjinske samouprave, kako i svi djelatnici, pedagogi dotične ustanove, još i roditelji su znali, neće to biti jednostavna promjena u mirnom dosadašnjem školskom djelovanju, međutim jedan takov hrabri korak koji će služiti za dobrobit školarov kot i cijele hrvatske zajednice, a ne nazadnje i za spasenje prosvjetno-odgojne ustanove. Robert Kammerhofer, načelnik sela Bizonje, još i većputi je izjavio da će sve učiniti za to da Dvojezična škola bude najmodernija u cijeloj okolici i da joj budu osigurana sva potrebna pomagala i svi peršonalni ter predmetni uvjeti za čim uspješnije obrazovanje. To potvrđuje i činjenica da školska zgrada je u minuli ljeti temeljito obnovljena, a početkom školskoga ljeta je predan jezični labor, u kom istovrimeno 18 dice more djelati po uputi pedagoginje.

Prilikom našega posjeta školari 6. razreda su slušali pjesme od negdašnje popularne grupe Srebrna krila. Kako je rekla Ana Singer, učiteljica hrvatskoga jezika, prik jačak se zbudi veći interes školarov da doznaju koji sadržaj pokrivaju melodije. Naravno, tehnika je negda-negda neposlušna, tako dica s posebnim veseljem su konstatarala kad je konačno prik sprav zajačio Vlado Kalember. Zamjenica direktorice Žužana Lesković pak je nam pokazala i ostarjeli kompjutorski park i friško nas je informirala o novosti: – *Ove kompjutore imamo već od deset ljet, sigurno da ih je potrebno bilo i razminjati, zato se je poskrbila Seoska samouprava i u cjelini je financirala investiciju. Ovakovoga tehničkoga unapredjivanja u našoj školi jur desetljeća nije bilo* – rekla je zamjenica, a s konkretnimi podatki nas je začarala jur ravnateljica škole Elza Hidaši. Iako su financijske napetosti sve veće širom svita, suprot toga, u posebnu pros-

toriju školskoga predmeta informatike dospilo je šesnaest novih kompjuterov, opremljeno s internetskom vezom. Devet starijih, ali još dobro funkcionirajućih aparatov je smješćeno na hodniku. Sva ta investicija je stala tri milijune i 40 jezera forintov, po riči Roberta Kammerhofera, a upeljanje internetske veze postepeno dojde ka kraju. Pomoću pet interaktivnih tablov ke su povezane s naobrazbenim serverom, bolje se podvaraju dica pri diferencionalnoj učnji. Dokle se u jezičnom laboru držu tečaji hrvatskoga i nimškoga i za odrasćene, u razredu za informatiku namjeravaju pokrenuti i tečaj za hasnovanje računalo za sve zainteresirane različne životne dobi. Peljačica škole zadovoljno je kazala da jedino ostaje još da se minjaju stoli, stolci, ormari u prostoriji za objedovanje. U dvokatnoj školi, u zaista lipo nakinčenoj učionici petnaest školarov se uči u 1. razredu. Slova, numeri, riči i još igranje sve su to u programu mališanov, a koliko uživaju na hrvatskoj uri, pod peljanjem školnikovice Marije Nadj, tim se i suočavamo, kad jednostavno ne kanu prestati s citiranjem pjesam i pjevanjem jačak. – *Dobro znamo skupa raditi. Već u čuvarnici su jako puno znanja pobrali ovi mališani. Vješti su i marljivi, mnogo crtamo, imamo vrijeme i za igru i tako mnogo lakše naučimo nove riči. Mi smo počeli u ovom razredu s književnim jezikom, jer ova dica, nažalost, ne govoru već bizonjski dijalekt, to praktički znači da ništa hrvatskoga ne donesu iz doma. Dvojezičnost dosada ne stvara nikakove poteškoće, kako smo to mislili na početku školskoga ljeta, i kako smo se bojali od ovoga modela podučavanja* – mi je povidala mlada učiteljica, za ku je rekla bizonjska direktorica da je pravi pogodak u djelu.

Kad bi morala sumirati proteklkih šest masec prvoga dvojezičnoga ljeta, direktorica bi s posebnim naglaskom istaknula da je ov početni ali najteži period prošao prez proble-

Marija Nadj podučava dvojezično u 1. razredu

mov a zato govoru i rezultati: – *Dica su jako aktivna, i ona i roditelji jako pozitivno pristupljaju dvojezičnoj nastavi, jednostavno prez preprekov rješavaju zadaće. I starina su zaista na pomoć pedagogom u svakom pogledu. U prvom razredu ugarski dio školskih predmetov podučava Ágota Csontos, a dvojezični materijal je u nadležnosti Bizonjke, jur spomenute Marije Nadj.*

Školska ravnateljica bi volila da za nekoliko ljet još 3–4 pedagoginje polažu jezični ispit iz hrvatskoga, jer teže zadaće će imati samo kasnije u gornji razredi, kada budu i glavni školski predmeti upleteni u dvojezičnu nastavu. U savjetovanju, kako je nadodala Elza Hidaši, jako čuda im pomaže nadzornica hrvatskoga jezika Edita Horvat-Pauković.

A što naliže pak hrvatskoga jezičnoga usavršavanja, u tom Bizonjci s pravom očekuju pomoć od svojih partnerov iz Hrvatske. Jasna Horvat, učiteljica Osnovne škole Ivana Perkovca u Šenkovcu (prijateljsko naselje Bizonje), je jur krenula u ofenzivu, kako bi Dvojezična škola u sjevernom Gradišću, u dogledno vrijeme mogla dobiti prik Hrvatskih studijov u Zagrebu jezičnoga asistenta, po koljnofskoj peldi. To bi pak dobrodošlo, i pravoda bi bilo i poželjno u svako vrijeme, za svaku školu u ovoj našoj regiji.

-Tiho-

Posamna učionica za informatiku

U prvom razredu dvojezične nastave

Reci svoju omiljenu boju – reći ću ti kakva si osoba

Jesi li temperamentna osoba? Jesi li eksplozivna? Ili reagiraš posve mirno i staloženo? Vjerojatno postoji boja koja ti je draža od ostalih... U tvom su ormaru samo smeđe majice, a na vješalici samo bijele torbice? Ako možda samo slijepo slijediš modu, i tvoji su ormari i ladice puni, trenutnih, modnih trendova, pogledaj ponuđene fotografije, i saznaj koja je tvoja omiljena boja i što otkriva o tebi!

ŽUTA

Kao i sve ostalo, tako i boje imaju svoje dobre i loše strane, tako je npr. žuta, boja sunca, topline, životne snage, i sklada, no također i boja zavisti i škrtosti.

Žuta kao tvoja najdraža boja, otkriva u tebi osobu punu kreativnosti, životne energije, i uvijek novih originalnih zamisli.

Savjetujemo ti da uvijek misliš svojom glavom, jer ti si osoba koja se itekako može osloniti na vlastite umne sposobnosti. No ipak pokušaj biti malo pozitivnija i optimističnija osoba, jer tako ćeš postati svjes-tan/svjesna svojih vrlina.

NARANČASTA

Narančasta je boja individualnosti, otvorenosti duha, povjerenja i vedrine. No jednako tako narančasta boja je boja vatre i požara.

Ti se ne bojiš drugima pokazati i reći kako se osjećaš. Uvijek stojiš čvrsto iza svojih stavova, i ne namjeravaš ih mijenjati ni zbog koga. Ipak pripazi jer katkad je potrebno i prilagoditi se kako bi bili prihvaćeni!

CRVENA

Boja ljubavi, snage, pustolovnosti i života. No također i boja mržnje i rata, što možemo zaključiti iz naziva crvenoga planeta Marsa, koji je tako nazvan po rimskom bogu rata!

Ti si osoba puna pustolovnog duha, uživaš u svakom trenutku koji ti život donosi. Vrlo rijetko te napuštaju hrabrost i energija. Katkad reagiraš prebruno, i ljudi te doživ-

ljavaju kao osobu koja ne zna obuzdati svoje osjećaje. Razmisli prije nego što ti se idući put to dogodi, kako ne bi ponovno nekog povrijedio/la.

SMEĐA

Boja zemlje, prirode, nastanka novog života, snage i želje za novim postignućima. Ipak, u smeđoj boji prevladava više tamnih nego svijetlih tonova, pa iz tog razloga smeđa boja označava bijes, strah, očajavanje.

Jednom si kreativan, povezan s prirodom, a već drugi put nesiguran u sebe. Slušaj više glavu nego srce, ona će te usmjeriti u pravome smjeru, kako bi mogao razlučiti što je dobro, a što ne.

BIJELA

Boja čistoće, svjetla, nevinosti, duha i posve-mašnjeg mira. Bijela boja jest i boja leda, hladnoće i ukrućenosti, ona je beživotna. U mnogim kulturama bijela je boja baš iz tog razloga boja smrti.

Ti slijediš snagu svojih osjećaja i misli jer oni ti daju odgovor na sva tvoja pitanja i vode te kroza život. Katkad si prenaivan, a ljudi kad-što znaju biti okrutni i iskoristiti našu dobrotu i pomoć. Pripazi, kako ne bi bio povrijeđen.

CRNA

Crna je boja nečeg nama stranog i nepoznatog, predvođena hrabrošću koja nas vodi u još neviđene dijelove svijeta. Crna je također boja tame, noći i smrti. Kada je povezujemo s osjećajima, crna je boja usamljenosti, mržnje, i sebičnosti.

Kreativna si osoba, koja crpi energiju iz svih životnih situacija, bile one pozitivne ili negativne, a sve što ti je potrebno, pronalaziš u sebi. Ipak nemoj predugo ostati sam, i ograničiti pristup svima kojima je do tebe stalo

Izradila: Dijana Kovачić
iz Ficehaza

SVEČANOST KAZIVANJA PROZE I POEZIJE NA HRVATSKOM JEZIKU

Hrvatska državna samouprava organizira Svečanost kazivanja proze i poezije na hrvatskom jeziku.

Svečanost će se organizirati **27. travnja** (ponedjeljak) **2009. godine** u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu u Budimpešti.

„Kriteriji sudjelovanja: interpretiranje književnoga djela iz književne baštine Hrvata u Mađarskoj ili iz sveopće književne baštine Hrvata”

Kategorije:

– škole s predmetnom nastavom:	dvojezične škole:
1. učenici 1–2. razreda,	1. učenici 1–2. razreda
2. učenici 3–4. razreda,	2. učenici 3–4. razreda
3. učenici 5–6. razreda,	3. učenici 5–6. razreda
4. učenici 7–8. razreda,	4. učenici 7–8. razreda
	5. srednjoškoli.

Kriteriji broja prijave: iz svake škole najviše dva kazivača po kategoriji.

Kazivači se prijavljuju na temelju prijavnice.

Prijavnice treba dostaviti **do 8. travnja 2009. godine** na e-mail adresu: muity.hrsamouprava@chello.hu

Uvažiti će se samo točno i potpuno ispunjene, navrijeme poslane prijavnice.

Predviđene nagrade:

- Boravak u hrvatskome jezičnom taboru u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Vlačićima
- Majice, kape
- Knjige, olovke, bilježnice
- Spomenice.

Hrvatska državna samouprava
1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.

Tel.: (36-1) 303-6093, 303-6094,
faks:219-0827

E-mail: muity.hrsamouprava@chello.hu

Zagreb

Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika

Na „Interliberu” na Zagrebačkom velesajmu studenoga prošle godine predstavljen je Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika, autorica Ankice Čilaš Šimprage, Ljiljane Jojić i Kristine Lewis, što su ga objavili zagrebačka Školska knjiga te Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Rječnik se sastoji od knjige i DVD-a, koji sadrži 2500 objašnjenih riječi, uz pravilan izgovor, 2000 crteža, 185 animiranih filmova, izvatke iz televizijskih filmova i predstava, zvukove glasanja životinja i drugo. Na disku se nalaze i igrice za djecu koje će ih zabaviti i pomoći im da bolje upoznaju riječi u Rječniku.

To je prvi rječnik koji bi trebao razvijati odnos prema hrvatskome standardnom jeziku od prvih početaka školovanja, naglasila je uz ostalo tom prigodom sunakladnica Dunja Brozović-Rončević, i dodala kako rječnik nije slikovnica, nego prvo leksikografsko pomagalo s kojim se djeca trebaju susresti.

Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika namijenjen je učenicima prvih dvaju razreda osnovne škole te je svojim ustrojstvom prilagođen korisnicima kojima je ovo prvi susret s rječnikom i uvod u buduću uporabu leksikografskih priručnika. Rječnik natuknice donosi svrstane u tematske mape, kojih je 40, a natuknice se nižu abecednim redom. Ustrojstvo rječničkoga članka također je prilagođeno korisnicima, a značenja su opisana rečenicom iza koje slijede primjeri i ilustracije.

Zimska škola folklor

Bačka

Prela i balovi

7. veljače

Marindanski šokački bal u Santovu, Gostionica, 19 sati

Prigodni program: Ženski pjevački zbor «Santovkinje» i Orkestar «Vizin» – Pečuh

Goste zabavljaju: TS «Zlatni vez» Petrijević–Valpovo i Orkestar «Vizin» – Pečuh

Lakomac u Kalači, Katoličko školsko središte Naše Gospe, 18 sati

Prigodni program: TS «Racke žice» – Dušnok, Muški pjevački zbor «Prijateljsko društvo» – Kalača, KUD «Vodenica» – Bačino i Pjevački zbor «Pravi biser» – Dušnok

14. veljače

Bunjevačko prelo u Aljmašu, Gostionica «Žuto ždrijebe», 18 sati

Nastupa: Aneta Balažić – Kačmar

Goste zabavlja TS «Baranja» – Pečuh

Pečuško Hrvatsko kazalište – A. Karagić: «Pošteni varalica», dom kulture, 16 sati

Bunjevačko prelo u Gari, dom kulture, 19 sati

Prigodni program: učenici osnovne škole, Omladinsko plesno društvo – Gara i Darinka Orčik – Santovo

Goste zabavlja: TS «Bačka» – Gara

Racko prelo u Bačinu, dom kulture, 19 sati

Prigodni program: Hrvatska skupina učenika osnovne škole, Pjevački zbor «Ružmarin» i KUD «Vodenica»

Goste zabavlja: TS «Racke žice» – Dušnok

21. veljače

Bunjevačko prelo na Vancagi, osnovnoškolska športska dvorana, 19 sati

Prigodni program: polaznici vrtića i učenici Vancaškog općeprosvjernog središta, KUD «Rokoko» iz Čikerije

Goste zabavljaju: Tamburaši iz Berega i Orkestar «Čabar» iz Baje

28. veljače

Bunjevačko prelo u Kačmaru, Gostionica, 19 sati

Prigodni program: polaznici vrtića i učenici mjesne osnovne škole, te Izvorna plesna skupina iz Budimpešte

Muško prelo u Gari, dom kulture, 19 sati

Goste zabavlja: TS «Bačka» – Gara

7. ožujka

Bunjevačko prelo u Čikeriji, dom kulture, 19 sati

Prigodni program: dječja, omladinska i izvorna skupina domaćega KUD-a «Rokoko», Izvorna hrvatska skupina iz Budimpešte

Goste zabavlja: TS «Orašje» – Vršenda, Mohač

Bunjevačko prelo u Bikiću, Športska dvorana, 19 sati

Omladinska plesna skupina iz Gare i Aneta Balažić iz Kačmara

Goste zabavlja: Orkestar «Čabar» – Baja

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, njezina Odjela za kulturu i njegove voditeljice Srebrenke Šeravić, i ove je godine u Crikvenici u Hotelu «Kaštel» od 3. do 14. siječnja održana tradicionalna Zimska škola hrvatskoga folklor pod stručnim vodstvom Andrije Ivančana. Na Zimskoj školi hrvatskoga folklor podučavali su se plesovi, pjesme, nošnje i glazbala Dinarskog područja (plesovi Like, Podvelebitskoga kanala, Ravnih Kotara, Bukovice, zadarskog priobalja, otoka Pašmana, Ugljana i Dugog otoka, Šibensko-primoštenskog priobalja i otoka, Poljica, Drniške, Sinjske i Imotske krajine, Zabiokovlja, doline Neretve, sjeverne i zapadne Hercegovine, Završja, Kupresa, zapadne Bosne, srednjobosanskoga gorja). Polaznici su imali prilike slušati i predavanja o narodnim nošnjama i pjesmama dinarskoga područja, tradicijskim glazbalima, osnovama kinetografije (plesnog pisma), osnovama dječjega folklor i rada s djecom, teorijska predavanja o scenskoj primjeni folklor, metodologiji rada s reproduktivnim ansamblima i seoskim folklornim skupinama. Kako naglašavaju organizatori, ova Matičina škola važna je za obrazovanje i usavršavanje voditelja i članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Osnivač Škole i autor njezina programa bio je uvaženi hrvatski etnolog i etnokoreolog dr. Ivan Ivančan (Škola djeluje od 1963. g.). Polaznici su sudjelovali u radu nekoliko tematskih jedinica prema vlastitom izboru prigodom prijave u Školu: plesu, sviranju tambure (voditelji prof. Siniša Leopold i prof. Željko Bradić), sviranju hrvatskih tradicionalnih glazbala (voditelj Stjepan Večković, solist nacionalnog ansambla Lado).

Nastava se održavala prije i poslije podne. U večernjim satima održavani su dodatni, neobvezatni programi (predavanja, projekcije materijala s terena, nastupi izvornih folklornih skupina i svirača na tradicijskim glazba-

lima itd.). Zimskoj školi hrvatskoga folklor već godinama sudjeluju bez naknade i četiri polaznika iz redova hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. Ove ih je godine bilo troje, svi troje članovi su Folklornog ansambla Baranja iz Pečuha: Marko Jerant, Blaško Drinoci i Marin Horvat. Oni su sudjelovali u radu plesne sekcije. Zanimljivo je kako je u Školi bila i ekipa Hrvatske kronike. Oni su tri dana boravili s polaznicima i voditeljima Škole, a kako je za Hrvatski glasnik kazala urednica Hrvatske kronike Timea Šakan, imali su priliku doista uživati u radu Škole i napraviti zanimljivu emisiju koju će uskoro moći vidjeti i gledatelji Hrvatske kronike. Kao i svake godine, u Školi je boravio i predsjednik HDS-a Mišo Hepp, koji ja za vrijeme trodnevnog boravka, vodio razgovore s ravnateljicom Hrvatske matice iseljenika Danirom Bilić te s gradonačelnikom grada Crikvenice Božidarom Tomašekom koji njeguje prijateljske veze s gradom Harkanjem i tamošnjom Hrvatskom manjinskom samoupravom.

Završna večer ovogodišnje Zimske škole folklor bila je 14. siječnja u Gradskoj športskoj dvorani u Crikvenici.

bpb

Pismo čitatelja

Prelistavajući naš Hrvatski kalendar

(Govore li naša djeca hrvatski?)

Kalendar za 2009. godinu, zahvaljujući Hrvatskoj samoupravi, dobili smo navrijeme, uoči božićnih blagdana. Tim se činom mogla ostvariti ona moja pretpostavka da bi kalendar mogao sadržavati štiva za razbibrigu. Zimske su večeri oduvijek služile za druženje, za prela, za ocjenjivanje godišnjih prinosa i, naravno, za kušanje novog vina, pa malo i rakije. Budući da su kalendari sadržavali podosta svakovakih praktičnih savjeta glede stočarstva, zemljoradnje i voćarstva, zimskih večeri gazde su imale mogućnost, pročitavši sve te preporuke glede posla, da razmijene iskustva u svezi s tim, koliko su im bili korisni spomenuti savjeti.

Budući da većina našega hrvatskog življa u Mađarskoj i danas živi na selu, a mi „varošani” smo samo njihovi potomci, mislim ovakvo shvaćanje sastavljanja kalendara i danas ne bi bilo naodmet. Dakako, ako se nekome povjeri uređivanje ovakvog izdanja, tada trebamo shvatiti da su kolektivna pamet i svesrdno zalaganje valjda na mjestu i trebamo se veseliti tomu što kalendara još uopće imamo!

S obzirom da gđa urednica kalendara zna za većinu mojih zamjeraka, ovdje ih neću iznositi. Ipak trebam spomenuti makar dvije-tri svoje manje primjedbe.

Pitam se, koga uopće još zanima Inform-biro? Pratim politički život naše domovine pa i susjedne nam dvije republike. Nisam zamijetio neko osobito zanimanje za ovu „obljetnicu”. Drago mi je međutim da se jedan napis zanima našim tadašnjim učiteljima koji su rekli svoje *ne*. Oni su doista zavrijedili da ih se sjetimo pa makar i ovako poslije njihove smrti. Njihove su zasluge za nas neizmjerne! Smatram međutim potpuno suvišnim onaj dosta dugački napis koji se zanima prebacivanjem preko granice agenata za špijunske poslove; pa se čak uložilo prilično truda u inače izvrsno prevođenje teksta. Oduzelo se desetak stranica i od inače skućenoga prostora, a na tom su se mjestu mogla objaviti štiva, kako rekoh, za razbibrigu!

Trebam samo prenijeti primjedbu moje susjede koja je marljiva čitateljica Hrvatskoga glasnika. Ona veli: A šta će im tolike slike u kalendaru, pa sve su te slike bile već u novinama! Ja ne kanim provjeravati njezinu tvrdnju, ali ću reći: ako želimo odista odvikavati naš puk od čitanja, onda smo na pravom (a ne dobrom) putu!

Zašto sam ja zapravo i počeo pisati sve ovo? Budući da ja sve pročitam, naravno da mi je oko zapelo tu i tamo za nešto. Izdvojiti ću samo jednu tvrdnju.

Na 30. stranici kalendara čitatelj će naći kraće slovo u kojem se obraća njemu predsjednik Skupštine HDS-a. Reći ću, to je u redu,

tako i treba. Takvo obraćanje na pravom je mjestu, odmah iza kalendarijskog dijela. Mogao bih čak reći, uglavnom se slažem s iznesenim mislima. Ne sumnjam čak ni u najiskrenije namjere. Ali, budući da se ovdje radi o školstvu pa i o onoj najbolnijoj točki naše svakodnevice, o znanju i neznanju hrvatskoga jezika naše djece, kao bivši nastavnik osjećam dug prema svome prvobitnom zvanju, osobito prema kolegama i kolegicama, trebam reći sljedeće.

Ovaj naš naraštaj, čak i oni sredovječni, tako i Ti, štovani gospodine Mišo, naučili smo jezik od svojih roditelja, a za njih je bilo sasvim prirodno da sa svojom djecom govore na svome materinskom jeziku, pa bio on buñjevački, šokački ili bošnjački itd., pa smo mi na ovo znanje jezika gradili sve ono poslije stečeno. Tako ona tvrdnja u kojoj se kaže: „...što se radi tjedno četiri sata, jer matematiku i njemački jezik dobro savladaju”. Ovo rečeno jednostavno ne odgovara istini. Kao prvo: matematika i njemački, iako služe samo za primjer, nikako nisu na mjestu. Inače, pitao sam neke stare znance. Jezik se može naučiti na dva načina. Ili živiš u sredini u kojoj je svakodnevno općenje na određenom jeziku, u prvom redu u roditeljskoj kući, ili pohađaš školu koja ima za nastavni jezik taj što ga, eto, mi imamo za materinski. Druge ti nema! Zašto bi inače upućivali djecu u srednjoškolskoj dobi u inozemstvo, pa danas već i u opću školu u Austriji iz pograničnih mjesta Mađarske. Nakraju samo toliko. Trebamo vjerovati našim učiteljima i učiteljicama kada nam vele: Bez pomoći roditeljske kuće nema šanse da se nauči jezik u općoj školi. Pa i mi smo učili njemački. Ja na primjer u građanskoj školi baš u onim ratnim godinama kada je njemački jezik bio doista visoko rangiran. Bio sam bolji od švapskih đaka, ali govoriti nisam uspio.

Inače, budimo malo obazriviji s brojkama i sa statističkim pokazateljima ako ne želimo našu djecu svesti na statističke cifre, a znam da to nitko ne želi, onda nemojmo olako se pozivati na neke tobožnje rezultate. Mi koji ovdje živimo, u našoj ravnoj Bačkoj, znamo uslijed čega se zamalo udvostručio broj djece u santovačkoj školi. Ni ovo nije za svakoga vesela stvar. Zatvorena je mađarska škola pa je većina djece prešla u hrvatsku školu. Ne zavidim baš nimalo nastavnicima naše hrvatske škole. Tko nije radio u prosvjeti, taj pojma nema kakve su to muke i napor. A što će se konačno roditi iz svega ovoga, to je prava nepoznanica!

Zato, umjesto da prebacujemo bilo što našim učiteljima koji vode zapravo neku donkihotsku borbu na tome planu, trebali bismo se

obratiti u prvom redu RODITELJIMA i njih zapitati: Što su oni učinili da im djeca govore hrvatski? Imam u vidu roditelje i one koji danas imaju školsku djecu i one danas već starije dobi, pa makar oni bili i u redovima naših manjinskih tijela na različitim položajima. Svi mi trebamo snositi ovu veliku odgovornost jer ćemo samo tako postići makar i mali pomak.

Stipan Švraka
bivši nastavnik

POZIVNICA

SRDAČNO VAS POZIVAMO NA

10. BARČANSKI HRVATSKI BAL

KOJI ĆE SE ODRŽATI

21. VELJAČE 2009.

(SUBOTA)

S POČETKOM U 19 SATI

U BARČI
U ŠPORTSKOJ DVORANI
SREDNJE ŠKOLE
„DRÁVAVÖLGYE”

NASTUPAJU:

KORIJENI – MARTINCI
KLAPA BJELOVAR

SVIRAJU:

ORKESTAR VIZIN IZ PEČUHA
LICITARI IZ PITOMAČE

ULAZNICE:

3500 FT S VEČEROM
1700 FT BEZ VEČERE

ORGANIZATOR PROGRAMA:
BARČANSKA HRVATSKA
SAMOUPRAVA

VRIJEDNE TOMBOLE!

Obavijest

Katedra za hrvatski jezik Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu od školske godine 2009/10. pokreće redoviti i izvanredni diplomski studij (MA studij) kroatistike pedagoškoga smjera u trajanju od četiri semestra. Nakon završenog studija studenti stječu naslov diplomiranog profesora hrvatskoga jezika i književnosti. Rok prijave: 15. veljače 2009.

Za detaljnije informacije obratite se na telefon 06/72/503-600/4194 ili posjetite web-stranicu našega fakulteta www.btk.pte.hu.

Sve zainteresirane rado očekujemo!

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave Erzsébetvárosa priprema se put na Riječki karneval, od 20. do 22. veljače. Putnici kreću na put, kazuje za Hrvatski glasnik predsjednica samouprave Katica Benčik, 20. veljače. Bit će smješteni u Selcu, u tamošnjemu dječjem odmaralištu. U subotu pogledat će karnevalske povorke u Selcu i Novom Vinodolskom gdje će sudjelovati zabavi na otvorenome. U nedjelju sudjelovat će karnevalskom veselju na riječkim ulicama, po slobodnom izboru.

BUDIMPEŠTA – Kako je za Hrvatski glasnik kazala Eva Išpanović, Hrvatska izvorna folklorna skupina iz Budimpešte utemeljena je poradi usvajanja hrvatskoga narodnog blaga te njegova njegovanja i stvaranja pri tome novih koreografija. Članovi su joj pripadnici brojnih hrvatskih etničkih skupina iz Mađarske koji su svoj dom i životnu egzistenciju pronašli u Budimpešti. Skupina ima redovite tjedne probe i rado se odaziva pozivima na nastupe diljem zemlje. Plesne probe vodi Tibor Sziklai, a pomaže ih i Stipo Agić, član tukuljskoga Tamburaškog sastava Prekovic.

ANDZABEG – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 21. veljače u dvorani Festal, s početkom u 18 sati priredit će se Hrvatski bal. U programu otvaranja bala sudjeluje Plesno društvo Bačka iz Gare, a tijekom večeri goste će zabavljati Tamburaški orkestar Bačka, također iz Gare

PEČUH – U kazališnoj dvorani Hrvatskoga kazališta 27. veljače 2009. bit će prikazana dječja predstava Crvenkapica. Bit će to gostovanje vinkovačkoga Gradskog kazališta „Joza Ivakić“. U predstavi igraju: Helena Spahić, Anica Fridl, Zorko Bagić, Bruno Vendling, Darija Beljo, Ellen Vilić, Antonio Cvitkušić. Režiju potpisuje Vjekoslav Jančević, scenografiju Ivica Zupković, kostimografiju Slaven Špišić, a glazbu Ivica Duspara.

Svjetsko prvenstvo u rukometu (M) 2009

Novi uspjeh hrvatskih rukometaša

Hrvatska osvojila srebro, dobila najboljeg igrača turnira, i čak trojicu u prvoj sedmorki

U nedjelju, 1. veljače, susretima za treće i prvo mjesto, u Zagrebu je završeno Svjetsko rukometno prvenstvo koje je otvoreno 16. siječnja, a trajalo dva tjedna.

Pošto je u završnici u Zagreb Areni poražena od Francuske 24 : 19 (11 : 12), Hrvatska koja je dotada bila nepobijedena, osvojila je srebrnu medalju na Svjetskom prvenstvu u rukometu, čijim je bila domaćinom.

Iz susreta dviju zasigurno najboljih reprezentacija na turniru, po devet pobjeda u deset utakmica (Hrvatska je u skupini 1 pobijedila Francusku 22 : 19), olimpijski pobjednici Francuzi izašli su kao objednici. Nakon izjednačene, čvrste i borbene utakmice sve do 55. minute, Francuzi su uspjeli izdržati pritisak domaćih navijača i u uzavreloj zagrebačkoj areni pobijediti domaćina. Najbolji strijelci bili su Ivan Čupić za Hrvatsku sa šest, a kod Francuza Guigou s deset golova.

Francuska je time došla i do treće zlatne medalje sa svjetskih prvenstava (Island 1995, Francuska 2001), a Hrvatska, koja od 1995. sudjeluje Svjetskim prvenstvima, uz jedno zlato (Portugal 2003) osvojila je i treću srebrnu medalju (Island 1995, Tunis 2005). Srebro Hrvatske peta je medalja u šest godina s velikih natjecanja.

Kružni napadač hrvatske reprezentacije Igor Vori proglašen je za najboljeg igrača 21. Svjetskog prvenstva. Uz njega u prvu sedmorku izabrana su još dvojica hrvatskih igrača: najbolje desno krilo Ivan Čupić i lijevi vanjski Blaženko Lacković. Za najboljeg vratara izabran je Francuz Omeyer, za najboljeg srednjeg Karabatić, najbolji desni vanjski

Poljak Liewski, a najbolje lijevo krilo je Francuz Guigou.

Makedonac Kiril Lazarov s 92 postignuta gola najbolji je strijelac prvenstva, ali i prvi strijelac povijesti svjetskih prvenstava. Na drugome mjestu sa 66 golova našao se hrvatski reprezentativac Ivan Čupić.

Najuspješniji su Šveđani sa četiri zlatne i tri srebra, drugi Rumunji, također s četiri zlata, i jedini koji su uspjeli obraniti naslov. Na treće mjesto najuspješnijih došli su Francuzi s tri zlatne medalje.

Hrvatska se potvrdila kao rukometna zemlja, što je pokazala dobrom i uspješnom organizacijom, uz pohvale Svjetske rukometne federacije (IHF).

Veličanstvenim dočekom na središnjemu zagrebačkom Trgu bana Jelačića više od 50 tisuća navijača zajedno s «kaubojima» proslavilo je novi uspjeh hrvatske rukometne reprezentacije.

U borbi za treće mjesto Poljska je nadigrala aktualne europske prvake Dansku sa 31 : 23 (14 : 11), čime je došla do brončane medalje.

Podsjetimo, Mađarska je nakon pobjeda nad Švedskom i Južnom Korejom, porazom od Njemačke u borbi za 5. mjesto, osvojila 6. mjesto.

«Dali smo sve od sebe i bili ravnopravni sve do 50. minute kada smo fizički pali, a Francuzi su to iskoristili. Naravno da smo tužni kada se izgubi finale, ali ćemo već sutra biti ponosni na ovo srebro» – kazao je uz ostalo nakon utakmice izbornik Lino Červar.

sp